

Рекомендовано
на засіданні кафедри
історії та мовознавства
прот. №1 від 30 серпня 2024р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

I семестр 2024-2025 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 13 Механічна інженерія

спеціальність 131 Прикладна механіка

освітня програма організація паливо-мастильного господарства підприємств

спеціальність 133 Галузеве машинобудування

освітня програма будівельні, колійні, гірничі та нафтогазопромислові машини (БКМ)

галузь знань 19 Архітектура та будівництво

спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія

освітня програма будівництво та експлуатація інженерних споруд залізничного транспорту (БЕС)

промислове і цивільне будівництво (ПЦБ)

спеціальність 193 Геодезія та землеустрій

освітня програма геодезія, землеустрій та кадастр (ГЗ)

галузь знань 27 Транспорт

спеціальність 273 Залізничний транспорт

освітня програма управління колійним комплексом залізниць, міського та промислового транспорту (УКЗ)

залізничні споруди та колійне господарство (ЗС)

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор:

Контакти:

e-mail:

Години прийому та консультації: _____

Розміщення кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, ауд. 323

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Політична свідомість стала невід'ємним складником світогляду сучасної людини, особливо коли в світі тривають неоднозначні процеси одночасної глобалізації та регіоналізації. Політологія спрямована на формування комплексних знань студента про політику, критичного мислення (що так важливо в інформаційну епоху), навичок критичного мислення. Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

- 1. Ціннісно-смыслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента в області політичної свідомості та обізнаності, політичної культури та теорії);
- 2. Загальнокультурну компетентність** (формування основи політичної культури);
- 3. Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента зацікавленості щодо світових та вітчизняних політичних процесів, їхніх витоків та перспектив подальшого розвитку);
- 4. Інформаційну компетентність** (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації стосовно актуальних політичних процесів, вміння виявляти маніпулятивні технології, застосовані в текстах політичного походження);

5. **Комунікативну компетентність** (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом виконання групових та індивідуальних завдань на практичних заняттях з політології);
6. **Компетентність особистісного самовдосконалення** (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом теоретичного вивчення політичних процесів та реалізації своїх політологічних знань на практиці).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви прагнете брати активну участь в сучасних політичних процесах України, розуміти їхню суть та можливі наслідки, цей курс саме для вас!

Від здобувачів очікується: знати основні політологічні поняття, концепції, найважливіші характеристики сучасних політичних режимів і систем; вміти застосовувати основні політологічні парадигми і методи для аналізу політичного процесу; володіти базовими навичками аналізу політичних заяв і програм та політичного прогнозування; вміння самостійно шукати потрібні ресурси, аналізувати їх, структурувати інформацію.

Курс охоплює матеріал, який розкриває природу політичної влади, політичної культури, політичної участі та діяльності, торкається феномену держави, політичних режимів та ідеологій, національної та міжнародної політики, політичної агітації та пропаганди, політичного менеджменту.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Цей курс, який вивчається з лютого по травень, дає студентам розуміння політики як суспільного явища та окремих її проявів в різних сферах життя.

Курс складається з однієї лекції та практики раз у два тижні (в окремих випадках – одна лекція та одна практика на тиждень). Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії, дослідження інформаційних ресурсів з тем курсу, дискусій, презентацій індивідуальних розвідок.

Практичні заняття курсу передбачають дослідження матеріалів з тем, представлених в навчальній програмі (а саме – статей з політології, програм політичних партій, Конституції України, тощо), підготовка доповідей, рефератів, участь у дискусіях. Завдання мають сформулювати у студента

інформаційну та комунікативну компетентності шляхом залучення міждисциплінарного підходу.

Ресурси курсу

Окрім запропонованої літератури в методичних вказівках, яку Ви зможете знайти в бібліотеці університету), Ви можете скористатись наступними **електронними ресурсами** для підготовки з цих та багато інших питань в межах курсу політології: <http://www.kuchma.org.ua/ico/monitoring/>

1. <http://www.djereho.com>
2. <http://chitalka.info/>
3. <http://readbookz.com/>
4. <http://www.politdumka.kiev.ua/>
5. <http://www.politik.org.ua/>
6. <http://www.icps.kiev.ua/library>
7. <http://www.ucipr.kiev.ua>

Теми курсу

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Політика як соціальне явище.

Тема 1. Політика як соціальне явище. Політологія як система знань про політику.

Сутність і зміст політичного життя суспільства. Політика як окрема сфера суспільної діяльності та об'єкт досліджень. Політологія як наука. Місце та роль політології у системі навчальних дисциплін соціально-гуманітарного напрямку, її зв'язок із суспільними науками. Закономірності, категорії та методи політології як науки. Функції політології. Зростання ролі політичних знань у житті сучасного суспільства. Взаємозв'язок політології з іншими соціальними науками.

Тема 2. Політична влада

Генезис та сутність влади. Аспекти влади. Структура влади: суб'єкти, носії, ресурси, різновиди. Ресурси влади: економічні, соціальні, культурно-інформаційні, силові. Основні концепції політичної влади. Політична влада: сутність, характерні ознаки. Форми та механізм формування політичної влади. Легітимність політичної влади. Типи, ознаки легітимності влади. Принцип поділу влади. Взаємодія влади і права.

Змістовний модуль 2. Держава та політичні режими.

Тема 3. Держава у сучасному світі

Держава як основний політичний інститут політичної системи суспільства. Проблеми виникнення та визначення ролі держави в історії політичної думки. Місце і роль держави в політичній системі сучасного світу. Основні типи, структура і функції держави. Основні форми правління: монархія (абсолютна, конституційна, парламентська, дуалістична,

теократична); республіка (парламентська, президентська та змішана). Основні форми устрою: унітарна, федерація, конфедерація.

Тема 4. Політичні режими

Визначення поняття „політичний режим”. Ознаки тоталітарного режиму і його практика. Види авторитарного режиму і його соціальна ефективність. Демократичний режим: загальна характеристика, суспільна практика. Політичний режим в Україні - ознаки і особливості

Модуль 2

Змістовний модуль 3. Політична діяльність.

Тема 5. Політичні партії. Партійні системи. Громадські організації.

Історичні умови виникнення політичних партій. Поняття політичного руху. Розуміння суті політичної партії, причини її виникнення. Функції і ознаки політичних партій. Типологія політичних партій і партійних систем. Особливості розвитку багатопартійної системи в Україні. Проблеми формування політичних блоків і об'єднань на Україні. Періоди розвитку багатопартійної системи України. Партійні системи. Різновиди партійних систем. Громадські організації. Масові громадські рухи. Взаємовідносини держави, політичних партій та громадських організацій.

Тема 6. Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство

Політична діяльність: зміст, цілі, особливості. Різновиди політичної діяльності. Політична участь та її форми. Поняття та головні теорії політичної еліти. Структура, функції та механізми рекрутування еліти. Різновиди елітних груп у сучасному суспільстві. Механізми рекрутування еліти: система гільдій та антрепренерська. Шляхи легітимації політичної еліти. Динаміка еліти: „циркуляція” та обмін еліт. Еліта влади. Феномен лідерства в світовій науковій традиції. Лідерство як категорія політології. Соціальна роль, функції та механізми формування політичного лідерства. Типології політичного лідерства.

Змістовний модуль 4. Національна та міжнародна політика.

Тема 7. Національна політика

Етнос, народ, нація. Національна свідомість та самосвідомість. Нація як суб'єкт і об'єкт політики, вища форма етнічної спільності. Національна ідентифікація. Етнополітична реальність сучасної України. Політичні механізми регуляції міжнаціональних відносин в Україні за умов посткомунізму. Нація і держава. Місце національної держави в етнополітичних процесах. Національна ідея, громадянське суспільство і політична нація.

Тема 8. Міжнародна політика. Зовнішня політика України.

Світовий процес та його суб'єкти. Міжнародна і зовнішня політика. Цілі, функції та засоби зовнішньої політики. Сутність та структура міжнародних відносин. Україна в системі міжнародних політичних відносин. Національні інтереси України як основа її зовнішньої політики. Проблеми геополітики. Місце України в сучасному геополітичному просторі. Глобалізація

сучасного світу – головна тенденція світової політики. Глобальні проблеми людства.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Політологія як система знань про політику.		
2			2	Сутність політики.
3	2	Політична влада		
4			2	Особливості політичної влади
5	2	Держава у сучасному світі		
6			2	Держава у сучасному світі
7	2	Політичні режими		
8		Модульний контроль знань		
9			2	Політичні режими
10	2	Політичні партії. Партійні системи. Громадські організації.		
11			2	Партії як політичний інститут
12	2	Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство.		
13			2	Політична діяльність. Політичні еліти. Політичне лідерство
14	2	Національна політика.		
15			2	Національне питання в сучасній політиці
16	1	Міжнародна політика. Зовнішня політика України.	1	Міжнародна політика
17		Модульний контроль знань		

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Розподіл балів, які отримують студенти

Модулі	Змістові модулі	Теми	Поточ.контроль (бали)	Модульн.тест. (бали)
Модуль 1	Змістовий модуль 1	Тема 1	до 15	до 10
		Тема 2	до 15	до 10
	Змістовний модуль 2	Тема 3	до 15	до 10
		Тема 4	до 15	до 10
Сума балів за поточну роботу і модульне тестування			до 60	до 40
Сума балів за 1 модуль			до 100	

Модуль 2	Змістовий модуль 3	Тема 5	до 15	до 20
		Тема 6	до 15	до 10
	Змістовий модуль 4	Тема 7	до 15	до 10
		Тема 8	До 15	До 10
Сума балів за поточну роботу і модульне тестування			до 60	до 40
Сума балів за 2 модуль			до 100	
Сума			до 100	

- підготовка доповідей, участь в аналізі політичних процесів – до 10 балів;
- за участь у дискусії – до 5 балів;
- за запитання – до 2 балів.

За нестандартні рішення та творчий підхід при виконанні завдань викладач може додати до 2 балів. Максимальна сума, яку може набрати студент – 30 балів.

У складовій “Самостійна робота” оцінюється рівень засвоєння студентом розділів і питань курсу, які визначені для самостійного вивчення, а також якість виконання індивідуальних письмових завдань. Оцінювання проводиться шляхом тестування та опитування студентів. Максимальна кількість балів складає 30.

До перелічених складових модульної оцінки можуть нараховуватися додаткові бали за участь студента у науковій роботі, підготовці публікацій, робіт на конкурси, участь в олімпіадах тощо. Кількість додаткових балів визначається на розсуд викладача, але у сумі не більш 100 балів разом з переліченими складовими модульної оцінки.

У випадку, коли студент пропустив кілька занять, він має шанс перездати пропущені заняття шляхом підготовки письмових індивідуальних завдань та, за бажанням викладача, подальшим їхнім захистом.

Модульне тестування – до 40 балів.

Очікувані результати навчання:

1. У студентів має розширитись світогляд в області політичної свідомості та обізнаності, політичної культури та теорії;
2. Має сформуватись основа політичної культури;
3. Студенти мають зацікавитись світовими та вітчизняними політичними процесами, їхніми витоками та перспективами подальшого розвитку;
4. В студентів мають розвинути вміння самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації стосовно актуальних політичних процесів;
5. Студенти мають розвинути навички роботи в команді шляхом виконання групових та індивідуальних завдань на практичних заняттях з політології;

6. Студенти мають набути елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; курс має підтримати постійну жагу до самовдосконалення та самопізнання, шляхом теоретичного вивчення політичних процесів та реалізації своїх політологічних знань на практиці.

Команда викладачів:

Колесник Костянтин Едуардович (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-im-ua/istoriya-stvorennya-kafedry-im-ua/kolesnik-ist-ua>) Кандидат історичних наук з 2001 р. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна за спеціальністю «Історія України», номер диплома ДКМ№012191. Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки від 19 жовтня 2005 р. Колеснику К.Е. присвоєно вчене звання доцента кафедри історії та українознавства. З 2004 р. – декан гуманітарного факультету, з 2012 р. – директор Навчально-наукового центру гуманітарної освіти. Напрямок наукової діяльності: історія України 1920-х років, організація виховної роботи у вищому навчальному закладі, сучасна геополітика, історія науки і техніки.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.